

การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียน

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

The Development of Inclusive Education Management A Guideline for School under Roi Et Primary Education Service Area Office 1

นิตากร จิตวิวงศ์¹, ลักขณา สิริวัฒน์²

Nisakhon Jitiwong¹, Lakkana Sariwat²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : bunyanut@windowslive.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 2)พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 40 คน และครูผู้สอน จำนวน 40 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมอำเภอเมืองร้อยเอ็ด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1)แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม 2)แบบสัมภาษณ์และ3)แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Graduate Student. Master of Education (Educational Administration and Development) Mahasarakham University, Thailand.

²อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²Lecturers in Educational Psychology and Guidance Department. Faculty of Education. Mahasarakham University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 16 เมษายน 2563; แก้ไขบทความ: 20 พฤษภาคม 2563; ตอรับการตีพิมพ์: 25 พฤษภาคม 2563

ผลการวิจัยพบว่า 1)สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพพึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2)ผลการประเมินการแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ : 1. แนวทางการจัดการศึกษา 2. การศึกษาแบบเรียนรวม 3. นักเรียนพิการ

ABSTRACT

The objective of this research article were to 1) study the current state and the desirable state of inclusive education management for school under Roi Et Primary Education Service Area Office 1, 2) development guideline of inclusive education management for school under Roi Et Primary Education Service Area Office 1. The samples group were 40 administrators and 40 teachers from school with inclusive education management in Muang Roi Et District, selected by simple random sampling method. Research instruments were 1)the inclusive education management 's current state and the desirable state questionnaires, 2)interview, and 3)the inclusive education management guideline's suitability assessment and possibility assessment forms. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The research result were found: 1. The current state of inclusive education management for school under Roi Et Primary Education Service Area Office 1 overall were at high levels and the desirable state overall were at highest levels.2. The result of guideline of inclusive education management for school under Roi Et Primary Education Service Area Office 1 with suitability assessment and possibility assessment both overall were at highest levels and when considered on each aspects were found that all aspects had suitability assess and possibility assess were at highest levels.

Keywords : 1. Education Management Guideline 2. Inclusive Education 3. Disabilities Students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในมาตรา 10 ระบุว่าการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ให้จัดตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2551 : 5)

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่ระบุถึงสิทธิทางการศึกษาของคนพิการในการได้รับโอกาส และบริการทางการศึกษาในทุกระบบและทุกรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของแต่ละบุคคล มาตรา 5 กำหนดให้คนพิการมีสิทธิและได้รับการศึกษา ดังนี้ 1) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา 2)เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและ รูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น 3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล จากความสำคัญดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ นโยบายด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษว่า “ปี 2559 ปีแห่ง ความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ” และกำหนดจุดเน้นด้านผู้เรียน ด้านที่ 2 การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ที่ระบุแนวทาง มาตรการในข้อที่ 2 ระบุว่า จัดให้มีหน่วยงานและผู้รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนแนวทางความร่วมมือ ด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไปสู่ความสำเร็จ และกำหนดไว้ในมาตรา 19 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการเรียนรวม การนิเทศกำกับ ติดตามเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3-9)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในรูปแบบการเรียนรวมโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 นี้ ได้ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน มีโรงเรียนในโครงการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 45 โรงเรียน โดยมีการจัดการเรียนการสอน

ให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 9 ประเภท จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าโรงเรียนยังประสบปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น ด้านบุคลากร มีปัญหาเกี่ยวกับครูขาดความรู้และขาดทักษะในการคัดกรองเพื่อระบุประเภทความพิการ ให้ผลการคัดกรองที่ได้ไม่ชัดเจน และผิดประเภทซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการวางแผนพัฒนาตามความต้องการจำเป็นพิเศษดังที่ปรากฏ ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอีกทั้งยังขาดความรู้และทักษะในเรื่องการวัดและประเมินผล รวมถึงผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังเนื่องจากมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากและคิดว่าไม่ใช่กลุ่มสาระวิชาหลักที่ต้องยกระดับผลสัมฤทธิ์ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในด้านนี้เท่าที่ควร และอีกประการหนึ่งที่เป็นปัญหาสำคัญ คือมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบงานการจัดการเรียนร่วมในระดับโรงเรียนบ่อยๆ สำหรับตำแหน่งพี่เลี้ยงเด็กพิการที่ได้รับจัดสรรมาให้ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือครูการศึกษาพิเศษในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม พบว่ามีหลายโรงเรียนที่มอบหมายให้พี่เลี้ยงเด็กพิการทำงานผิดวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยพี่เลี้ยงเด็กพิการไม่ได้ ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเต็มที่ เต็มเวลาปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นๆ ที่ผู้บริหาร มอบหมาย หรือ ทำหน้าที่สอนแทนครูประจำการในกลุ่มสาระที่โรงเรียนขาดแคลน ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่มี ผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนซึ่งทำให้ส่งผล ต่อการพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, 2556 : 11)

การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ จะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในอันที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

3.2 ได้แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน 45 โรงเรียน จำนวน 90 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 80 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 การศึกษา Best Practice จากโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูที่รับผิดชอบงานเรียนรวม รวมทั้งสิ้น 6 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ (Best Practice) จากโรงเรียนขนาดใหญ่ 3 คน และโรงเรียนกลาง 3 คน และขนาดเล็ก 3 คน

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์

2.2 ตอนที่ 2 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน ประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คนซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะและให้แนวคิดในการปรับปรุงแนวทางให้มีความสมบูรณ์และประเมินความเหมาะสม

และความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้านระดับปานกลาง 2 ด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ด้านนักเรียน ($\bar{X} = 3.63$) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.63$) ด้านเครื่องมือ ($\bar{X} = 3.63$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.63$) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.86$) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.84$) ด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.75$) และด้านเครื่องมือ ($\bar{X} = 4.68$) ตามลำดับ

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่า

5.2.1 ด้านนักเรียน ควรพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยใช้กิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพพร้อมทั้งต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม โดยต้องมีการดำเนินงานในรูปของกิจกรรม ดังนั้นต้องได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ปกครอง ชุมชน ครู ผู้บริหาร เพื่อนนักเรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในเวลาเรียนและหลังเลิกเรียน

5.2.2 ด้านสภาพแวดล้อมควรจัดให้ห้องเรียนมีบริการอุปกรณ์จำเป็น มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและเหมาะสมกับนักเรียน ภายในอาคารเรียนควรปรับสภาพอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ประตูบันได พื้นห้องน้ำ แสงสว่างให้เหมาะสม ภายนอกห้องเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน ควรมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศย้อนหลังไว้จนกว่านักเรียนจะจบการศึกษา

5.2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรพัฒนากลุ่มนักเรียนที่เรียนอ่อนเป็นกรณีพิเศษ และโรงเรียนควรมีกิจกรรมที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทำร่วมกับนักเรียนปกติมากที่สุด ควรมีการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษมาให้ความรู้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งวิธีทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มีการจัดทำสื่อเฉพาะที่

ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการวัดประเมินผลและผู้บริหารควรมีการนิเทศกำกับติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง

5.2.4 ด้านเครื่องมือ ควรมีการกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ พันธกิจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างชัดเจน มีแผนงาน และโครงการรองรับ ใ้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จัดฝึกอบรมการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การเขียน IEP IIP ให้ครูผู้สอน จัดหาสื่อและเครื่องมืออำนวยความสะดวกตามประเภทความบกพร่องของนักเรียน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพพึงประสงค์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากครูผู้สอนยังมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาตามศักยภาพระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติในชั้นเรียน เพราะครูต้องรับภาระงานสอนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งอาจมีหลายประเภทของความพิการและการสอนเด็กพิเศษในห้องรวมกับเด็กปกติจำเป็นต้องใช้เวลาจำนวนมากและจำเป็นต้องดูแลเด็กปกติอื่นๆ ด้วย ทำให้การเรียนการสอนทำได้ไม่เต็มที่ จัดการเรียนการสอนลำบาก มีเวลาไม่พอในการวางแผนการจัดการกิจกรรมตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสอดคล้องกับ รดา ธรรมพูนพิสัย (2556 : 240-241) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาในโรงเรียนนำจัดการเรียนรวมเรียงตามลำดับจากด้านที่มีปัญหามากไปหาน้อย คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียน ด้านเครื่องมือ และด้านสภาพแวดล้อม และในภาพรวมสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก

6.2 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือแนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม ได้แก่

6.2.1 ด้านนักเรียน ควรส่งเสริมนักเรียนทั่วไปให้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยต้องเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม แก่เด็กทั้งสองกลุ่ม และเสริมทักษะทางวิชาการตามศักยภาพ ของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการประเมินตามสภาพจริง จัดให้มีหลักสูตรสำหรับนักเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่ละประเภท ครูต้องมีความรู้

มีเครื่องมือและใช้จิตวิทยาในการดูแลและจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคลผู้บริหารควรให้ความสำคัญสร้างความตระหนัก สร้างเจตคติที่ดี ให้ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียนในการปฏิบัติงานด้านการเรียนรวมสอดคล้องกับ โสภาลักษณ์ ธารไชย (2554 : 98-104) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กนักเรียนพิการ กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่าแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร ด้านนักเรียนควรจัดให้มีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนพิการก่อนการเรียนรวมจัดให้มีการสอนเสริมร่วมกับครูเรียนรวมเพื่อให้เด็กนักเรียนมีพัฒนาการที่ดี

6.2.2 ด้านสภาพแวดล้อม โรงเรียนเตรียมความพร้อมในเรื่องของห้องเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และดำเนินชีวิตในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีบุคลากรทางการศึกษาที่พร้อมในการจัดการเรียนรวมผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง มีความพร้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการเรียนรวมสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รจเรข พยอมแย้ม (2553 : 117-123) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ด้านสภาพแวดล้อม (Environments) ได้แก่ 1)ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อเตรียมสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ 2)การจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นให้กับผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อให้เกิดความรู้ความเชี่ยวชาญในการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

6.2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการศึกษาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรวมเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ก่อนจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แล้วดำเนินการตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่วางไว้ จัดทำ และใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลือทางการศึกษา ในการพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษามีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับผู้เรียนเฉพาะบุคคล จากนั้นประเมินผลและสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ สรุปผลการจัดการเรียนรู้ และรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมให้กับทางโรงเรียนได้รับทราบ และรายงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รจเรข พยอมแย้ม (2553 : 117-123) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ด้านการจัดการเรียนรู้ (Activities) ได้แก่ 1)ควรมีการนิเทศติดตามผลอย่างเป็นระบบและนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรวม

อย่างต่อเนื่อง 2) ควบคุมครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีภาระงานอื่นน้อยลงและจัดครูที่มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะสำหรับการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3) ปรับหลักสูตรให้เหมาะกับสภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

6.2.4 ด้านเครื่องมือ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรวมอย่างชัดเจน มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางฯ และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรวมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุน การจัดการเรียนรวมอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีความพร้อมในการพัฒนา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรวม และมีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล สอดคล้องกับ รจเรข พยอมแย้ม (2553 : 117-123) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณ บุคลากรนักวิชาชีพ และสื่อเป็นการเฉพาะเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลากหลายประเภท และการกำหนดทิศทางนโยบาย จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 ควรส่งเสริมการนำรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 ไปใช้ในสถานศึกษา โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมหรือโรงเรียนอื่นๆ ที่มีเด็กพิการเรียนรวมในสถานศึกษาโดยเน้นการขับเคลื่อนการดำเนินการตามกรอบวงจรคุณภาพ PDCA และจัดการอบรมสัมมนา เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิผลจริง

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเป็นผู้นำในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของสถานศึกษาไปใช้ สามารถชักจูงจิตใจครู ผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียน เพื่อให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมุ่งสู่ความสำเร็จได้ตามมาตรฐานที่กำหนดและมีคุณภาพอย่างยั่งยืน

7.2.2 ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนเพื่อจะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ครบขั้นตอนอันจะนำไปสู่การบริหารจัดการเรียนรวมที่มีคุณภาพ

7.2.3 ครูผู้สอนเด็กพิเศษเรียนรวม ควรปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐาน วิทยฐานะด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเท การสอนอย่างเต็มเวลาและเต็มความสามารถเพื่อพัฒนาเด็กพิเศษให้มีคุณภาพบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจในการสอนและใช้เทคนิคการสอนยอมรับ สงสารและเห็นใจ เด็กพิเศษ จัดหาสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับประเภทเด็กพิการ จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และดำเนินการตามแผนจนเกิดประสิทธิผล ใช้เครื่องมือการวัดและประเมินพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็กพิเศษอย่างหลากหลาย มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้พร้อมกับจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ฝึกให้เด็กพิเศษมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ ครูต้องมีคุณวุฒิและความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรวม เข้ารับการอบรมสัมมนา พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการสอน อันจะส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการเรียนรวมให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถนำการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มาแก้ไขปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.3.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการเรียนรวมประสบผลสำเร็จ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.3.3 ควรศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันออกไปเพื่อให้ได้การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับโรงเรียนในบริบทและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันและได้แนวทางในการบริหารจัดการเรียนรวมที่หลากหลายยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2551). การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). **พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

รจเรข พยอมยั้ง. (2553). **การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการใน**

โรงเรียนปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รดาธรรมพูนพิสัย. (2556).**สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการ**

เรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสรวงราชวาส. วิทยานิพนธ์

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

โสภาลักษณ์ ฮารไชย. (2554). **การจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กนักเรียนพิการ กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล**

วัดป่าเรไร อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.(2556). **แผนพัฒนาคุณภาพการจัด**

การศึกษาเรียนร่วมและเรียนรวม ปีงบประมาณ 2556. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สริวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี ที่ได้กรุณาให้แนวคิดให้คำแนะนำ ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนของการวิจัยจนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง และขอขอบคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรโรงเรียนแกนนำ รวมถึงเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ และครอบครัว ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือ อนุเคราะห์ และส่งเสริมให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงโดยสมบูรณ์